

A Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság Balassagyarmaton, a 2013. év február hó 8. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t :

A hamis vád büntette miatt ... ellen indított büntetőügyben a Hevesi Városi Bíróság 8.B.104/2011/13. számú ítéletét megváltoztatja.

... vádlottat az ellene hamis vád büntette miatt (Btk. 233. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés) emelt vád alól felmenti.

Az eljárások során felmerült 55.605.- (ötvenötezer-hatszázöt) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen a kézbesítéstől számított 8 napon belül a Heves Megyei Főügyészség jelenthet be fellebbezést.

I n d o k o l á s :

A Hevesi Városi Bíróság 2012. január hó 16. napján kihirdetett, fenti számú ítéletével ... vádlottat bűnösnek mondta ki a Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdése szerint minősülő büntetőeljárást eredményező hamis vád büntetében, ezért 200 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. Egy napi tétel összegét 200.- Ft-ban állapította meg. Rendelkezett a városi bíróság a kiszabott 40.000.- Ft pénzbüntetés meg nem fizetése esetén követendő eljárásról, továbbá a bűnügyi költség viseléséről.

Az ítélet ellen keresztirányú fellebbezések történtek. Az ügyész a vádlott terhére, a pénzbüntetés napi tételeinek megemelésével nagyobb összegű pénzbüntetés kiszabása végett fellebbezett.

A vádlott és védője fellebbezése felmentésre irányult, mivel álláspontjuk szerint ... nem követte el a hamis vád büntetést, mert a korábban eljáró bíróságok mérlegeléssel állapították meg, hogy az eredeti jogügylet nem adásvételi szerződés, hanem uzorasz szerződés volt, és ez nem alapozhat meg hamis vádat.

A sértetti képviselő az ügyészi fellebbezéshez csatlakozva a büntetőjogi felelősség megállapításával egyetértve a büntetés súlyosítását kérte a másodfokú bíróságtól.

A Heves Megyei Főügyészség B. 713/2011/3. számú átiratában az ügyészi fellebbezést alaposnak, míg a védelmi fellebbezéseket alaptalannak tartva az ítélet,

ügyészi fellebbezés szerinti, súlyosítására tett indítványt fenntartotta, egyebekben pedig az ítélet helybenhagyását kérte a törvényszéktől.

A felmentésre irányuló védelmi fellebbezés alapos.

A törvényszék a fellebbezéssel megtámadott ítéletet a Be. 346. § (1) bekezdése szerinti jogkörében eljárva, a Be. 348. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint az azt megelőző eljárással együtt, a Be. 361. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen bírálta felül.

Ennek eredményeként megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatása során az eljárásjogi szabályok megtartásával járt el, azonban az általa megállapított tényállás részben hiányos, az kiegészítésre, illetve helyesbítésre szorul. A megalapozatlanságot a törvényszék a Be. 352. § (1) bekezdés a) és b) pontja értelmében, az iratok tartalma alapján az alábbiak szerint küszöbölte ki:

Az elsőfokú ítéleti tényállás utolsó bekezdésében annak megállapítása is szükséges, hogy a büntetőeljárás mellett a felek között polgári eljárás is folyamatban volt. Ennek során a Heves Megyei Bíróság, mint polgári másodfokú bíróság 2.Pf.25.266/2007/4. számú jogerős ítéletében ... és akkor még kiskorú ... nevében eljáró szülők, ... és ... valamint ... között 2001. május 16-án megkötött és 2001. szeptember 24-én módosított szerződést adásvételi szerződésnek minősítette. A felperesek által indított felülvizsgálati eljárásban a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.700/2007/5. számú, 2007. november 28. napján kelt határozatával a Heves Megyei Bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.

A törvényszék az elsőfokú ítélet 3. oldalának 5. bekezdését követően az alábbi, 6. bekezdéssel egészíti ki a tényállást:

A szerződés megkötését követően az ingatlant ... nem vehette birtokba, a vádlott kezdeményezése ellenére a földhivatalnál a tulajdonjog bejegyzése, és így annak átszállása a terheltre, nem történhetett meg, és az általa kifizetett összegből ...től ezidáig semmit nem kapott vissza.

Mellőzi a törvényszék az ítélet 3. oldalának 5. bekezdéséből azon elsőbírói megállapítást, miszerint a vádlott azt nyilatkozta az ...i Rendőrkapitányságon, hogy őt ... jogtalan haszonszerzés céljából tévedésbe ejtette.

Az így kiegészített tényállás már mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében írt hiányosságoktól, és ily módon irányadóvá vált a Be. 352. § (1) bekezdés b) pontja szerint a másodfokú eljárásban.

Tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a megalapozatlan tényállás alapján a vádlott büntetőjogi felelősségére vont le következtetést.

A Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a hamis vád büntetett az követi el, aki mást a hatóság előtt bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol, vagyis olyan tényt állít tudatosan, amely objektíve valótlan, és erről a tényről tudomással bír.

Az elsőfokú bíróság a fenti körülmények vizsgálata helyett lényegében arra folytatott le megismételt bizonyítást, hogy a felek között adásvételi avagy uzoraszereződés jött létre, holott a hamis vád vonatkozásában azon releváns tények vizsgálata szükséges, hogy a vádlott állítása a csalás vonatkozásában objektíve és szubjektíve is valótlan. Erre pedig elsősorban a feljelentésben, majd az azt követő tanúvallomásban foglalt állítások vizsgálatával nyílt volna lehetősége.

Az a jegyzőkönyvek tartalma alapján azonban kétséget kizáróan megállapítható, hogy ... 2002. június 26-án az ...i Rendőrkapitányságon tett feljelentésében, illetőleg július 2-án a tanúkenti kihallgatása során nem állított olyat, amit az elsőfokú bíróság a tényállásban neki tulajdonítva megállapított, nevezetesen, hogy ... őt jogtalan haszonszerzés céljából tévedésbe ejtette. Az elsőfokú bíróság ezt a kijelentést a vádiratból emelte át, úgy, mintha a vádlottól hangzott volna el, holott ez nem más, mint az eljáró hatóságok által a bizonyítás anyagából levont jogi következtetés. A vádlott tehát ilyen kijelentést nem tett, tényeket közölt.

A vád egyrésztől tehát akkor hamis, ha a vádlott állítása objektíve valótlan.

Evonatkozásban vizsgálni kell mit tartalmaz a terhelt feljelentése, illetőleg tanúvallomása. Ténykérdés, hogy kényszer és fenyegetés nélküli szerződéskötés történt ...és a ... család között, ezt egyébként ... és ... sem vitatta. Ugyancsak tény, hogy pénz átadására került sor ...részéről, valamint az is, hogy a törvényes képviselő, ... vállalta, hogy a szükséges gyámhatósági hozzájárulást beszerzi, amit 2001. októberéig sem tett meg. Ugyancsak tény, hogy a vádlott az ingatlant birtokba nem vehette, a földhivatali bejegyzés a folyamatban lévő eljárások, illetve a gyámhatósági hozzájárulás beszerzésének hiánya miatt meghíúsult, és egészen a másodfokú eljárásig az átvett összegből ...ék semmit nem fizettek vissza ...nak.

Az is tény - erről a feljelentés még nem is szólhat, mivel korábbi, mint a hirdetés megtörténte -, hogy ...ék ugyanezt a házat a szerződéskötést követően újra árulták a ...ban megjelent 2002. november 26-i hirdetés szerint.

A feljelentésben foglaltakat értékelve tehát az állapítható meg, hogy ... a feljelentés megtételekor, illetve tanúvallomásában az ügy lényeges részét érintően objektíve valótlan nem állított, hiszen az előbb felsorolt állításait az ellenérdekű fél, jelen ügy sértettje sem vonta kétségbe. A vádlott múltbeli valós tényeket közölt.

A vád tárgyát képező vádlotti nyilatkozatokban két olyan állítás van, aminek valós volta, avagy éppen valótlanága tekintetében csak a bizonyítékok mérlegelésével lehet állást foglalni, nevezetesen a szerződés jogcíme, illetve kifizetett összeg.

A törvényszék etekintetben éppen ezért a szubjektív oldalt, a vádlott elkövetési tudattartalmát is vizsgálta.

Eszerint akkor állapítható meg a bűncselekmény, ha bizonyítást nyer, hogy a vádlott, tudva a vád valótlanágáról, mást alaptalanul vádol bűncselekmény elkövetésével.

A korábban eljáró polgári és büntető bíróságok eltérő következtetésre jutottak atekintetben, hogy a felek között adásvételi szerződés készült, vagyis az ügylet úgy történt, ahogy a ... elmondta, illetőleg uzsoraszerződés jött létre, vagyis úgy, ahogy ezt ...ék állítják.

Ha a mérlegelés során a bíróság arra a végkövetkeztetésre jutna, hogy ... állítását elfogadva, adásvételi szerződés jött létre és 16 millió Ft átadására került sor, a csalással való hamis vádolás lehetősége fel sem merülhet.

A vádlott számára e körben nyilvánvalóan a legkedvezőtlenebb döntést a Heves Megyei Bíróság büntető ügyben hozott Bf. 206/2005/3. számú végzése jelenti, melynek tartalma szerint ... és ... között ténylegesen 10.000.000.- Ft összegre és

annak kamataira nézve kölcsönszerződés jött létre. A vádlott ténylegesen 10.000.000.- Ft-ot adott át ...nak és férjének, a többit uzsorakamatként követelte.

Abban az esetben, ha ezt fogadjuk el, azt kell vizsgálnia a bíróságnak, hogy tetten érhető-e a vádlott azon szándéka, hogy csalással hamisan vádolja ...t.

A vádlott és a sértett vallomása mindössze két ponton tér el, nevezetesen, hogy a felek között adásvétel vagy kölcsön, uzsoraszerződés jött létre, illetőleg, hogy 10.000.000.- avagy 16.000.000.- Ft átadására került sor.

A csalás megállapíthatósága szempontjából közömbös a szerződés jogcíme, vagyis közömbös, hogy a vádlott azt állítja-e - valótlanul - ...ról, hogy a kölcsönként átvett összeget nem hajlandó visszafizetni, avagy az adásvételi előleget nem hajlandó visszaadni. Nem a jogcímnek - annak megnevezésének - van jelentősége, hanem az alapjául szolgáló tényeknek.

Azösszegszerűség tekintetében ugyancsak nem vonható le megalapozott következtetés arra, hogy ...a kár nagyságát tekintve szándékosan valótlan nyilatkozatot tett a hatóság előtt, ugyanis jogosnak vélhette 16.000.000.- Ft visszakövetelését abban az esetben is, ha csak 10.000.000.- Ft-ot adott át és a felek közötti megállapodás szerint - hiszen ha ez így történt, ezt ...nek is el kellett fogadni a szerződés megkötésekor - a fennmaradó részt kamatnak tekintette.

Összefoglalva tehát az eddig tett megállapításokat:

A hamis vád esetében a vádolás olyan terhelő tényállítás, amely már megtörtént eseményeket tartalmaz. Egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a terhelő tényállítás csak akkor valósít meg hamis vádat, ha lényeges részében objektíve valótlan. Ugyanakkor ezt a körülményt az elkövető tudatának is át kell fognia, mert a hivatkozott minősítés szerint a bűntett csak szándékosan követhető el. A hamis vád elkövetője meg van győződve arról, hogy valótlan tényállításával ártatlan embert vádol bűncselekmény elkövetésével.

A törvényszék megállapítása szerint ...az ügy lényeges részére vonatkozóan valós tényállításokat tett feljelentésében, illetve azt követő tanúvallomásában, míg a cselekmény szubjektív oldalát vizsgálva az állapítható meg, hogy amennyiben a jogcím vonatkozásában valótlan nyilatkozatot is tett, az a csalás megállapíthatósága szempontjából a fentebb kifejtettek szerint relevanciával nem bír, azösszegszerűség tekintetében pedig ugyancsak nem állapítható meg, hogy szándékosan valótlant állított a neki visszajáró pénzösszeg mértékét illetően.

Erre való tekintettel a törvényszék ... vádlottat az ellene büntetőeljárást eredményező hamis vád büntette miatt emelt vád alól a Be. 331. § (1) bekezdése alapján -

figyelemmel a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontjában foglaltakra - bűncselekmény hiányában felmentette.

A másodfokú eljárásban a védelem a sértettek által kötött adásvételi szerződések beszerzését indítványozta azt bizonyítandóan, hogy ... a szerződéskötés idején erdőrészt vásárolt, tehát nem lehetett szűkös anyagi helyzetben, vagyis nem nyert igazolást az a tény, hogy sürgősen pénzhez kellett volna jutnia.

A törvényszék a bizonyítási indítványt elutasította azon okból, hogy a büntetőjogi felelősség kérdése a ... által kötött más, jelen ügyön kívül eső adásvételi szerződés konkrét ismerete nélkül is eldönthető.

A bíróság a vádlottat az ellene emelt vád alól felmentette, ezért a Be. 339. § (1) bekezdése alapján az eljárás során eddig felmerült bűnügyi költséget az állam viseli.

A törvényszék ítéletével szemben a harmadfokú eljárási jogosultság a Be. 386. § (1) bekezdés c) pontján alapul.

Balassagyarmat, 2013. év február hó 8. napján

Molnár Ferencné dr. sk. a tanács elnöke
Dr. Varga Zsolt sk. a tanács tagja, előadó
Lászlóné dr. Verebélyi Edina sk. a tanács tagja